

Savinjske podružnice SPD, ki je imela v Žalcu močan odsek. **Vrečar** piše, da je odsek vzdrževal Hausenbichlerjevo kočo na Mrzlici, iz zgodovine planinstva vemo, da je odsek to kočo zgradil enako kot tudi cesto v Logarsko dolino. 2. oktobra 1924 je bil v Žalcu »planinski sestanek«, na katerem je »poročal g. Fran Kocbek o stavbi novega planinskega zavetišča v Logarskem kotu« in tedaj je bilo na sestanku pet ustanovnikov SP SPD iz Žalca.

Torej smo imeli v zadnjih letih prejšnjega stoletja močno turistično in močno planinsko dejavnost - in zakaj ne bi to skupaj proslavila TD Žalec in PD Žalec?

»Turistične objave« so planinske in prav bi bilo, da bi se razširile tudi med planince.

Franc Ježovnik

Nova gorniška publikacija

Potem ko je nehala izhajati revija Mountain, kar se je zgodilo lanskega junija (leta 1969 jo je ustanovil **Ken Wilson** in je izšlo njenih 145 števil), je nastala v tej zvrsti planinske publicistike luknja, ki jo bodo, kot vse kaže, zdaj naposled le zamašili. Skupina prijateljev, zbranih okoli **Eda Douglasa**, v kateri so med drugim **Bernard Newman** (nekdanji glavni urednik revije Mountain), **Nick Fowler** in **Audrey Salkeld**, je trdno sklenila, da bo začela izdajati novo revijo, ki se bo imenovala Mountain Review. Kot so obljubili, naj bi prva številka izšla že letošnjega marca - in tudi je. Cilj te publikacije: da bi bila še bolj mednarodna, kot je bila revija Mountain. Revija naj bi izšla šestkrat na leto, seveda v angleškem jeziku. Kogar bi revija zanimala, naj vpraša na naslov Mountain Review, P.O. Box 21, Buxton, Derbyshire SK 17 9 BR, Great Britain.

Alpsko smučanje

Fakulteta za šport je z Institutom za šport konec leta 1992 izdala priročnik Alpsko smučanje - delovno gradivo za kadrovske tečaje.

Priročnik ima 235 strani. V desetih poglavjih obravnava pregled zgodovine smučanja v svetu in doma, tehniko in didaktiko poučevanja alpskega smučanja, osnove biomehanike smučanja, motorične sposobnosti, značilne poškodbe pri smučanju in prvo pomoč, nevarnosti v gorah - plazove, smučanje in varstvo okolja, pomen in vlogo učitelja smučanja v turizmu ter kodeks etike, dolžnosti in pravila smučarskih učiteljev, vaditeljev in trenerjev Slovenije.

Snov je zanimiva, podana večinoma kratko in jedrnat. Urednik ali uredniški odbor, ki v podatkih o knjigi nista izrecno navedena, vidita v

tej popravljeni in dopoljeni izdaji nekakšno sintezo znanj s področja alpskega smučanja, ki bi jih *moral obvladati vsak smučarski učitelj*.

Tehničnih smučarskih tem v tem prikazu ne obravnavam, ker jih ne obvladam niti praktično, niti teoretično. Sodeč po avtorjih snov gotovo ustreza. Poučen in vsakomur razumljiv je oris zgodovine smučanja, ki bi jo moral v tem obsegu poznati vsak športno aktiven Slovenec; navsezadnje smo vendarle narod smučarjev, vsaj z bloškim smučanjem, skoki in poleti na planinskih velikankah, pa tudi njenimi pionirji, oblikovalci in soustvarjalci.

Avtorica poglavja o značilnih poškodbah pri smučanju in prvi pomoči je opravila nemogoče, saj je na komaj šestnajstih straneh zelo sistematično in pregledno predstavila izredno obsežno snov. Njen prispevek se bere kot odlična obnova znanja prve pomoči. Pogrešam samo kak stavek o podhladitvi, pa tudi s poškodbami zaradi plazov bi lahko malce požugala. O tem smučarji vedo prav malo, če ne nič.

Zelo zanimiva so izvajanja, ki zadevajo varstvo okolja in dvome, kje in kako smučati, da bo narava kar najmanj trpela. Izrazi pri skicah, ki zadevajo trganje snežne odeje, kažejo, da avtor ne pozna svetá plazov; je pa nanizal veliko poučnih in večinoma neznanih podatkov o škodi, ki jo smučarji lahko prizadenemo gozdu, podrasti in živalim. Drevje poškodujemo, živali pa splašimo v njihovih zavetjih, da zbežijo na prosto, kjer zaradi ohlajanja porabijo vsaj 40 odstotkov več energije, gams na begu v 50-centimetrski snežni odeji pa celo 60-krat toliko, kot če leži v zatočišču. Ob pičli zimski hrani v zasneženem gorskem gozdu je to pač pogosto usodno.

Zanimiva so razmišljanja o vlogi in pomenu učitelja smučanja za turizem, saj se ob njih ponujajo misli o sorodnosti s problematiko vodenja v gorah. Podobno velja za kodeks.

Na koncu, a ne najmanj pomembne naj bodo pripombe k poglavju »Nevarnosti v gorah«, mimo katerega ne morem. Kot avtorja istega prispevka v brošuri *Vaditelj smučanja, 1970*, me o pripravi ponatisa ni nihče obvestil, niti prosil za soglasje, zato vsebina ni prilagojena današnji stopnji znanja. Za ponatis sem izvedel, ko je delo že izšlo in je bilo za popravke in dopolnitve že prepozno.

Poglavje uvaja izvleček iz snovi, ki sem jo leta 1971 pripravil v okviru načrtov ZVUTS, pa niso bili uresničeni. Vsebinsko izvelečka ni usklajena z vsebino ponatisa; vprašujem se tudi, odkod pripravljalcu v odstavku o preobrazbi snega zaključek: *Po 48 urah nastane iz novega snega stari sneg*. Za snegoslovce je to tedaj, ko v snegu niso več prepoznavni prvotni kristali, ne pa takrat, ko preteče toliko in toliko ur. Napačen je tudi podatek v ponatisu, ki omenja 25 ur in je

posledica tiskarske napake in dejstva, da smo nekdanj uupoštevali definicijo vremenoslovcev, ki ugotavljajo novo stanje, ko mine **24 ur** od zadnjega opazovanja.

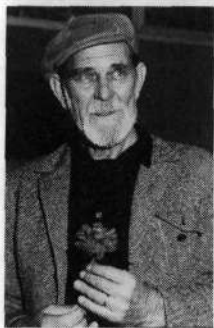
Srencu so nekdanj po nemarnem rekli tudi **firm**. Medtem ko ta leži vse leto, sodi sreenc k sezonski snežni odeji in poleti skopni. - **Lavinsko vrstico** bi lahko samo omenili in odmerili več prostora uporabi **lavinske žolne**, ki je leta 1970 še nismo poznali, danes pa jo uporablja ves svet. Zaslužila bi natančen opis in navodilo za uporabo. Tudi učitelji alpskega smučanja naj bi jo poznali, kot naj bi poznali še druge nevarnosti v gorah, ki žugajo smučarjem in gornikom.

Žal so te besede samo zvonjenje po toči, zato bodo čitalci »Alpskega smučanja« kljub sodobnejši domači in tuji literaturi o plazovih črpali svoje znanje iz prispevka, ki je star četrstoletja.

Pavle Šegula

društvene novice

Milanu Kristanu v slovo

Drugo januarsko soboto smo se zbrali v Milanovem domu pod Rožnikom v Ljubljani tisti, ki jim je bil najbolj pri srcu, da bi se ga še enkrat spomnili in povedali kaj v njegov spomin.

Veliko nas je bilo planinskih prijateljev, sopotnikov in soplezalcev. Pri Kristanovih

v čudovitem koticu pri kaminu so zbrane skoraj vse njegove najboljše slike in rezbarije, ki jih je imel tako rad, da jih ni dal nobenemu.

Februarja bi minilo 73 let od takrat, ko se je v Ljubljani rodil v takrat običajno veliki, danes pa bi rekli v veliki slovenski družini. Poleg staršev je imel še dva brata in dve sestri. Šolanje je končal v Ljubljani; takratno tehnično srednjo šolo in v njej elektrotehnično šolo so poznali kot najboljšo na Balkanu. Vojno je preživel kot aktivist OF, interniranec v Italiji in po kapitulaciji kot partizan. Po vojni je bil večkratni predsednik okraja Radovljica, v petdesetih letih je postal direktor jeseniške Železarne in po tem tudi sekretar za industrijo v Izvršnem svetu Skupščine Slovenije. V pokoj je šel takoj, ko je bilo mogoče, saj je imel še toliko idej in dela.

S soprogo sta vzgojila pet otrok. Bili so časi, ko smo se kot mlada generacija zelo dobro razumeli med seboj in kar nekaj svojih otrok je popeljal med planince in reševalce.

Nam je znan kot planinec - organizator in plezalec. Plezal je že pred vojno. Bil je med redkimi, ki so to počeli izven Skale, kot so bili **brati Bučerji** ter znane kamniške in ljubljanske naveze. Tudi Milan je bil z njimi. Najraje je imel gore okrog Martuljka in v Oltarjih. Kmalu je prevzel načelnštvo komisije za delo z mladino ali kasnejše Mladinske komisije.

Takrat smo se spoznali še bolj. Bil je drugi načelnik za **Maro Šventovo**, ki je bila na tej dolžnosti zelo malo časa. V delo je vključil precej svojih prijateljev, vrstnikov in precej mladine. Delali smo na tečajih, pri vzgoji in na posvetovanjih. Skoraj pet let smo se ukvarjali s temi problemi in se temeljito spoznali. Milan nas je uspešno vodil in usmerjal. Navdušenje za delo je znal vzbuditi med nami in delal je z nami. Posveti in tečaji so se kar vrstili, potem pa še tekmovanja »Gore in mladina«, uvajanje mladinskega vodnika kot posebnega znanja, ki so ga kot idejo ponudili Korošci. Organizirali smo tudi takratne koordinacijske odbore za delo z mladimi planinci - predhodnike današnjih medobčinskih odborov planinskih društev.

Milan je imel kasneje najraje gore okrog Triglava, dolino Vrat, tečaje in udeležence na njih. Čeprav so bili tečaji mladinski, smo malo vseeno lahko poplezali in se v toplih kratkih poletnih nočeh in v deževnih dnevih pogovarjali, kaj storiti jutri, pojutrišnjem, v prihodnje in nasploh.

Milan je potem, ko je zapustil Mladinsko komisijo, na Tonetovo prigovarjanje prevzel še predsednikovanje PD Ljubljana matica. Vedno bolj pa ga je zanimala umetnost: les, oblikovanje in slikanje. Lesna bruna in klade je gledal in razumel predvsem po tem, kaj bo naredil iz njih. Nastajale so lepe, tople, prijetne in doživete skulpture. Tudi slikanje je bilo njegova čudovita navada. Med drugim je oblikoval znak in značko mladinskega vodnika: poleg drevesa, markacije in napisa s svojo obliko predstavlja Jalovčev trapezoid in drznost mladih, ki ga simbolizira ta gora. Malokdo, ki ga nosi, ve, da je Milan njegov avtor.

Zadnja leta je Milan živel sam, zase in z družino. Razen obiskov starih alpinistov in včasih še kakih »starih mladincev« je vse svoje delo posvečal lesu, slikanju in oblikovanju. Na redkih medsebojnih srečanjih smo se seveda spet in veliko pogovarjali. Na nekoliko šegav način je Milan pogledal sogovornika s svojimi čudovitimi modrimi očmi, postavil novo vprašanje in se pripravil na novo poslušanje. Nove »stare« planinske stvari, ki smo jih počeli in jih sedaj počno drugi, je razumel kot samoumevne.

Odšel je hitro, lahko bi rekli nepričakovano in skoraj skrivaj. Tistega omizja v Vratih, kjer smo Milan z bratoma Bučerjema, Stanetom, Dolfetom, Gandijem in Lovrom in še kakšnim takrat-